

BAKLİYAT

Hazırlayan
Yücel AKOVA
2010



T.C.
Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi

BAKLİYAT

GTİP NO ÜRÜNLER

071310	Bezelye
071320	Nohut
071331	Fasulye
071332	Fasulye
071333	Fasulye
071339	Fasulye
071340	Mercimekler
071350	Baklalar
071390	Diğerleri

TÜRKİYE'DE BAKLİYAT ÜRETİM VE DIŞ TİCARETİ

Üretim

Ülkemizde bitkisel ürünler üretiminde baklagiller büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde özellikle 1980'li yıllardan itibaren yemeklik tane baklagiller üretimine büyük önem verilmeye başlanmış ve ülke genelinde uygulanan üretimi artırıcı çeşitli projeler sayesinde bakliyat üretimimiz önemli ölçüde artış göstermiştir. Bu artışta kırsal kalkınma projeleri ile özellikle nadas alanlarının daraltılmasına yönelik uygulanan projelerin büyük etkisi olmuştur. Toplam bakliyat üretimindeki artış esas itibariyle mercimek ve nohut üretimindeki artıştan kaynaklanmıştır. Bu artışlar nedeniyle Türkiye dünya mercimek ve nohut üretiminde en büyük üretici ülkelerden birisi olmuştur.

2007 yılı verilerine göre ülkemizde toplam işlenen tarım alanları 24,9 milyon hektar olup, bunun 17,1 milyon hektarlık kısmında tarla ürünleri yetiştirilmektedir. tarla ürünleri ekilen alanların üçte ikilik kısmı tahıllara tahsis edilmiş olup, ekiliş alanı bakımında baklagiller tahıllardan sonra en önemli yeri tutmaktadır. Tarla ürünleri ekilen alanın yaklaşık %6,8'inde (1,2 milyon hektar) yemeklik baklagiller yetiştirilmektedir.

Bakliyat olarak tabir edilen altı yemeklik tane baklagil içerisinde 504 bin hektarla nohut ilk sırayı almakta, nohutu 389 bin hektarla mercimek, 109 bin hektarla kuru fasulye, 11 bin hektarla bakla, 3 bin hektarla börülce, 1300 hektarla da bezelye takip etmektedir. Ülkemizde mercimek ekiliş alanlarının yaklaşık %90'ını kırmızı mercimek oluşturmaktadır. 1980'li yıllarda tek başına 350 bin hektara kadar ulaştığı görülen yeşil mercimek ekiliş alanları 1990'lı yıllardan itibaren sürekli azalma göstermiş ve içinde bulunduğumuz yıllarda da 30 bin hektara kadar gerilemiştir.

Üretim miktarı açısından da ülkemizde üretilen bakliyat içerisinde nohut ve mercimek en önemli yeri tutmaktadır. 2007 yılı itibariyle ülkemiz toplam yemeklik baklagiller üretimi 1 milyon 221 bin ton olup bunun içerisinde nohutun payı %41,4, mercimeğin payı %43,8, fasulyenin payı %12,6, baklanın payı %1,7, bezelye ve börülcenin payı ise toplam %0,5'dir. 2008 yılında ise Güneydoğu Anadolu Bölgemizde hüküm süren kuraklık nedeniyle kırmızı mercimek üretimimiz önemli ölçüde azalma göstermiş ve 508 bin ton olan üretimimiz 112 bin tona gerilemiştir. Kırmızı mercimek üretimimizin azalması nedeniyle toplam bakliyat üretimimiz de 859 bin tona gerilemiştir. Bakliyat ürünleri içerisinde bezelye ve börülce üretimde olduğu gibi ihracatımızda da önemli bir yer tutmamaktadır.

Tablo 1: Türkiye Bakliyat Üretimi (Miktar: 1000 ton)

Yıllar	Mercimek	Nohut	Kuru Fasulye	Bakla	Bezelye	Börülce
1995	665	730	225	49	3,9	2,5
2000	353	548	230	37	3,1	2,6
2001	520	535	225	35	2,7	2,0
2002	565	650	250	32	4,0	2,2
2003	540	600	250	33	3,5	2,4
2004	540	620	250	30	3,5	2,3
2005	570	600	210	28	3,6	2,5
2006	622	552	196	21	4,4	2,9
2007	535	505	154	21	4,1	2,7
2008	131	536	155	21	3,9	3,0

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr>

Ülkemizde organik bakliyat üretimi de gittikçe artış göstermektedir. 2007 yılı itibariyle organik bakliyat üretimimiz 20 bin tonun üzerinde gerçekleşmiş olup, bu üretimin önemli bir kısmını nohut ve mercimek oluşturmaktadır. Ülkemizde özellikle dış pazarlara yönelik organik bakliyat üretiminin desteklenmesinde yarar görülmektedir.

Ülkemizde mercimek üretiminde son yıllarda kırmızı mercimek üretimi ağırlık kazanmıştır. 1980'li yılların başında 300 bin tona kadar ulaştığı görülen yeşil mercimek üretimimiz sürekli azalma göstererek içinde bulunduğumuz yıllarda 30 bin tona gerilemiştir. 2007 yılı gerçekleşen üretim verilerine göre toplam 535 bin ton olan mercimek üretimimizin %95'ini kırmızı mercimek, %5'ini ise yeşil mercimek üretimi oluştururken, 2008 yılı üretimimizin %19'unu yeşil mercimek, %81'ini de kırmızı mercimek üretimi oluşturmuştur.

Tablo 2: Türkiye Mercimek Üretiminin Gelişimi (Üretim: 1000 Ton)

Yıllar	Yeşil Mercimek	Kırmızı Mercimek	Toplam
1986	200	650	850
1990	200	320	520
1995	150	515	665
2000	73	280	353
2001	60	460	520
2002	65	500	565
2003	55	485	540
2004	60	480	540
2005	50	520	570
2006	42	580	622
2007	27	508	535
2008	26	111	138

Kaynak: TÜİK, www.tuik.gov.tr

Ülkemiz bakliyat üretimi ülke geneline yayılmış olmakla beraber Güneydoğu Anadolu, Orta Anadolu ve Geçit bölgeleri ile Marmara Bölgesinin güneyi üretimin en yoğun olduğu bölgelerdir. Genel olarak; kırmızı mercimek Güneydoğu'da, yeşil mercimek, nohut ve kuru fasulye Orta Anadolu ve geçit bölgelerinde, bakla Ege ve Güney Marmara'da bezelye ise Orta Anadolu ve Marmara'da en fazla yetiştirilmektedir. İller itibariyle üretimde ise kuru fasulye üretiminde Konya, Maraş, Karaman, Erzincan ve Samsun illeri, nohut üretiminde Konya, Diyarbakır, Uşak, Kütahya ve Yozgat illeri, kırmızı mercimek üretiminde Şanlıurfa, Diyarbakır ve Mardin illeri, yeşil mercimek üretiminde Yozgat, Çorum, Ankara ve Konya illeri, bakla üretiminde Muğla, Çanakkale ve Balıkesir illeri, bezelye üretiminde ise Konya, Bursa, Tunceli ve Hatay illeri ön plana çıkmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi ülkemizde en fazla yetiştiriciliği yapılan iki bakliyat türü nohut ve mercimektir. Nohut, yemeklik tane baklagiller içerisinde kuraklığa en dayanıklı olandır. Nohut üretimi, kışları ılık geçen batı bölgelerimizde kışlık, Orta Anadolu ve geçit bölgelerimizde ise yazlık olarak üretilmektedir. Kırmızı mercimek üretimi kışlık olarak Güney Doğu Anadolu Bölgesinde, yeşil mercimek üretimi ise yazlık olarak Orta Anadolu ve Geçit Bölgelerinde yapılmaktadır.

Tablo 3: Önemli Bazı İllerimizde Bakliyat Üretimi 2007 (Miktar: Ton)

FASULYE			NOHUT	
Konya	29693		Konya	55957
K. Maraş	21562		Yozgat	31193
Erzincan	13516		Diyarbakır	34112
Samsun	10497		Uşak	53195
Karaman	15251		Isparta	25976
Balıkesir	6529		K.Maraş	19745
Niğde	8460		Kütahya	32793
Bursa	6172		Adıyaman	19352
Aksaray	5805		Çorum	29223
Çanakkale	3024		Antalya	20490
KIRMIZI MERCİMEK			YEŞİL MERCİMEK	
Ş.Urfa	197080		Yozgat	13379
Diyarbakır	112342		Çorum	9273
Mardin	89909		Konya	4174
Gaziantep	28690		Ankara	4371
Adıyaman	23891		Tokat	1938
Şırnak	15893		Nevşehir	1582
Kilis	11985		Kırıkkale	774
BAKLA			BEZELYE	
Balıkesir	5650		Bursa	753

Çanakkale	6085	Çanakkale	69
Muğla	9921	Hatay	263
Manisa	1758	Tunceli	300
Bursa	1029	Bartın	58
Kütahya	685	Sinop	55
İzmir	1360	Konya	1867
Antalya	453	Manisa	45

Kaynak: TÜİK, Tarımsal Yapı, 2007

Dış Ticaret

İthalat

Ülkemiz özellikle 1997 yılından itibaren önemli miktarlarda bakliyat ithal etmiştir. 1994 yılına kadar ithalatımızın hemen hemen tamamını kuru fasulye oluştururken, 1994 yılından itibaren yeşil mercimek, 1997 yılından itibaren de nohut ve kırmızı mercimek ithalatımız önemli ölçüde artış göstermiştir. 2000 yılında 78 milyon Dolara ulaşan bakliyat ithalatımız, 2003 yılına kadar azalma göstererek 14 milyon dolara gerilemiş, ancak daha sonraki yıllarda sürekli artış göstererek 2007 yılında 78,7 milyon dolara 2008 yılında 333 milyon dolarla rekor düzeye yükselmiştir. Bakliyat dış ticaretimizde ithalatımız ilk kez 2008 yılında ihracatımızın üzerinde gerçekleşmiş ve bu yılda ülkemiz bakliyat dış ticaretinde 146 milyon dolarlık açık vermiştir. 2007 yılı ithalatımızın %48,8'ini kuru fasulye, %8,72'sini kırmızı mercimek, %14,7'sini yeşil mercimek 5,5'ini de nohut ithalatı oluştururken 2008 yılı ithalatımızın %66,9'unu kırmızı mercimek, %16,9'unu kuru fasulye, %6,4'ünü yeşil mercimek, %2,7'sini de nohut ithalatı oluşturmuştur. 2008 yılında bakliyat ithalatımızın maksimum düzeyde gerçekleşmesinde söz konusu yılda kırmızı mercimek üretimimizin önemli ölçüde azalması neden olmuştur. 2009 yılında ise bakliyat ithalatımız 207,4 milyon dolara gerilemiştir. 2009 yılı ithalatımızın 117,3 milyon dolarlık kısmını kırmızı mercimek, 56,4 milyon dolarlık kısmını kuru fasulye, 4,2 milyon dolarlık kısmını nohut ve 16,2 milyon dolarlık kısmını da yeşil mercimek oluşturmuştur.

Tablo 4: Türkiye'nin Bakliyat İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (1000\$)
1995	29939	19822
2000	174052	77677
2001	150862	64111
2002	81554	36985
2003	29245	14327
2004	29529	15201
2005	114205	58853
2006	110190	66742
2007	90429	78708
2008	272995	332831
2009	212915	207428

Kaynak: DTM-EBİM Kayıtları

İhracat

Özellikle 1980 yılından itibaren üretimde görülen artışlar neticesinde bakliyat ihracatımız da önemli ölçüde artış göstermiş, 1990 yılında 300 milyon doların üzerine çıkan ihracat değeriyle ülkemiz dünyanın en büyük bakliyat ihracatçısı olmuştur. Daha sonraki yıllarda dalgalanma gösteren bakliyat ihracatımız, 2004 yılı itibarıyla 167 milyon Dolar, 2005 yılında ise 158 milyon dolar, 2006 yılında 248 milyon dolar, 2007 yılında 189 milyon dolar, 2008 yılında, 187 milyon dolar, 2009 yılında ise 270 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: Türkiye'nin Bakliyat İhracatı (Miktar: Ton, Değer: 1000 \$)

Yıllar		Nohut	Kırmızı Mercimek	Yeşil Mercimek	Kuru Fasulye	Bakla	Diğer	Toplam
2000	Miktar	50135	93273	1495	12278	364	5709	163254
2000	Değer	33130	53615	1014	9378	296	3398	100831
2001	Miktar	153916	155819	993	45324	1806	2351	360209
2001	Değer	75261	83564	591	31809	599	1503	193337
2002	Miktar	107917	133240	2120	20125	488	491	264381
2002	Değer	49351	50559	988	14042	263	507	115710
2003	Miktar	189642	214441	743	42194	268	2375	449663
2003	Değer	82580	86581	796	24162	216	1588	195923
2004	Miktar	133073	169285	1888	31660	168	45	323704
2004	Değer	69166	83673	1764	12444	193	99	167338
2005	Miktar	123593	116621	1788	2923	525	188	245638
2005	Değer	83026	69380	1623	3599	350	190	158168
2006	Miktar	104684	300020	1308	3973	496	223	410704
2006	Değer	83660	157208	1165	4896	462	217	247608
2007	Miktar	69192	184968	1292	2285	910	346	258993
2007	Değer	57986	125414	943	3209	902	932	189386
2008	Miktar	88538	68659	1686	3500	1942	1034	165359
2008	Değer	76962	98886	2380	5424	1581	1537	186770
2009	Miktar	88555	172773	2240	19026	779	599	239030
2009	Değer	75021	125084	1648	17906	1092	832	269863

Kaynak:DTM-BİM Kayıtları

Ülkemizden organik bakliyat ihracatı da söz konusu olmaktadır. Ancak ülkemizde konvansiyonel olarak üretilen bakliyat ürünleri de genel olarak organığe yakın bir şekilde üretilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerden kaynaklanan organik bakliyat talepleri artış göstermekle beraber bu talepteki artış diğer organik olarak üretilen ürünlere nispetle düşük kalmaktadır.

Ülkemizden yapılan bakliyat ihracatı;

- 1-Ülkemiz dışında önemli ihracatçı ülkelerin üretim miktarlarında görülen artış ve azalışlar,
- 2-Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde insanların satın alma gücünde görülen

değişimler,

3-Yine bu ülkelerde hayvansal proteinlerin fiyatlarında görülen dalgalanmalar,

4-Dünya piyasalarında oluşan bakliyat ve diğer rakip ürünlerin fiyatları,

5-Oldukça sabit bir tüketim karşısında özellikle iklimsel faktörlerin etkisiyle yurt içi üretim miktarında görülen dalgalanmaların etkisinde kalmaktadır.

Ülkemizin bakliyat ihracatında genel olarak Ortadoğu ülkeleri, Batı Avrupa ülkeleri, Kuzey Afrika ülkeleri ve Güney Asya ülkeleri ilk sıraları almaktadır. 2009 yılı itibariyle ülkemizden bakliyat ihracatı gerçekleştirilen ülke sayısı 80'in üzerinde olup, en önemli pazarlarımız Irak, Mısır, Suudi Arabistan, Sudan, İngiltere, Ürdün ve Almanya'dır. Doğu Avrupa ülkeleri, Güney Amerika ülkeleri, Rusya Federasyonu ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ülkemiz için potansiyel arz eden ülkeler olarak görülmektedir.

*Tablo 6: Türkiye'nin Başlıca Ülkeler İtibariyle Bakliyat İhracatı
(Miktar: kg, Değer: US\$)*

	2008		2009	
	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER
ÜLKE ADI				
IRAK	13.311.482	13.554.910	72.303.087	78.588.495
MISIR	12.538.245	11.816.400	27.874.801	31.550.982
SUUDİ ARABİSTAN	11.895.055	11.337.032	24.100.833	26.650.271
SUDAN	4.098.867	5.454.038	11.659.913	15.333.855
İNGİLTERE	8.482.873	11.661.647	11.478.556	15.155.921
ÜRDÜN	10.755.086	9.987.847	12.996.635	12.783.943
ALMANYA	5.999.092	10.187.005	7.448.260	11.730.139
SRİ LANKA	17.541.757	18.488.754	6.537.794	6.836.964
İSRAİL	5.055.581	4.687.803	6.523.278	6.811.702
İTALYA	7.967.150	8.029.458	6.562.399	6.396.249
LÜBNAN	5.057.647	4.884.824	5.585.446	5.405.263
BANGLADEŞ	193.500	133.515	4.188.941	4.690.061
KUVEYT	6.881.629	13.522.975	3.092.070	3.919.675
A.B.D.	2.778.504	3.985.069	2.297.911	3.630.690
BİR.ARAP EMİRLİK.	3.886.698	4.042.323	3.283.390	3.023.219
HOLLANDA	1.983.985	2.689.837	2.175.257	2.897.180
TUNUS	1.512.705	1.578.075	2.767.869	2.656.878
BELÇİKA	1.554.714	1.813.484	1.909.998	2.366.143
YEMEN	1.433.111	1.580.994	2.043.154	2.323.855
MALEZYA	1.934.026	2.167.913	2.001.906	2.087.379
AZERBAYCAN-NAHÇ.	806.050	1.370.354	1.313.778	1.976.301
SURİYE	6.643.368	6.246.681	1.922.112	1.844.843
CEZAYİR	3.134.097	2.350.120	3.089.578	1.833.144
FRANSA	912.454	1.455.489	1.204.379	1.810.974
LİBYA	768.290	651.029	1.622.015	1.585.031
İSVEÇ	525.869	787.919	992.626	1.418.868
AVUSTURYA	506.838	1.022.890	607.636	998.213

KUZEY KIBRIS T.C.	699.565	1.100.190	785.327	997.153
KATAR	1.626.783	1.904.970	804.189	798.330
ERİTRE	3.825.000	5.705.750	500.000	797.500
İRAN	10.320.000	9.568.684	689.667	762.495
KANADA	808.922	924.639	552.031	742.688
DANİMARKA	356.257	538.856	447.607	565.453
İSVİÇRE	299.766	521.468	367.441	561.755
İSPANYA	715.952	802.540	427.077	478.018
YUNANİSTAN	871.609	1.040.369	363.129	422.395
SEYŞELLER	67.500	93.668	251.412	386.113
GÜNEY AFRİKA CUM.	54.625	68.545	301.500	373.083
RUSYA FEDERASYONU	702.491	1.037.738	288.000	363.558
TÜRKMENİSTAN	110.635	237.259	256.286	358.459
PAKİSTAN	0	0	390.785	345.893

Kaynak:DTM-BİM istatistikleri

Bakliyat ürünleri içerisinde ülkemizin yeşil ve kırmızı mercimek dış ticaretindeki gelişmeler önem taşımaktadır.

Bazı ülkelerin üretimlerinde görülen olumlu gelişmelere karşın, ülkemiz üretiminde görülen olumsuz gelişmeler, özellikle yeşil ve kırmızı mercimek dış ticaretimiz üzerinde de etkili olmuştur.

Gerek diğer ülkelerin üretimlerini ve verimlerini artırarak düşük fiyatlarla dünya piyasalarına girmeye başlamaları, gerekse üretimimizde görülen dalgalanmalar ve ayrıca ülkemizde Dahilde İşleme Rejiminin işlerlik kazanması neticesinde ülkemiz 1994 yılından itibaren kırmızı mercimek ithalatına da yönelmiş ve bazı yıllar bu ithalatımız önemli boyutlara ulaşmıştır. 2008 yılında olumsuz hava koşulları nedeniyle kırmızı mercimek üretimimizin önemli ölçüde azalarak 508 bin tondan 112 bin tona gerilemesi neticesinde kırmızı mercimek ithalatımız da 223 milyon dolarla rekor düzeye ulaşmıştır. 2009 yılı kırmızı mercimek ithalatımız ise 117,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2008 ve 2009 yıllarında sadece dahilde işleme rejimi kapsamında değil, aynı zamanda yurt içi tüketim amacıyla da önemli miktarlarda kırmızı mercimek ithalatına başvurulmuştur. Dahilde İşleme rejimi çerçevesinde ithal edilen kırmızı mercimekler çoğunlukla Mersin ve Gaziantep illerinde işlenerek özellikle Ortadoğu ülkelerine ve Mısır'a ihraç edilmektedir.

Tablo 7:Türkiye'nin Kırmızı Mercimek İthalatı

YILLAR	MİKTAR(TON)	DEĞER(1000\$)
2000	99 074	41 062
2001	79 882	30 452
2002	13 156	4 623
2003	35	15
2004	3 704	1 701
2005	56 277	25 189

2006	51 900	22 817
2007	11 222	6 861
2008	168 987	222 575
2009	124 501	117 298

Kaynak: DTM- BİM Kayıtları

Yeşil mercimek dış ticaretimizin gelişimi de önem taşımaktadır. 1990 yılına kadar dünyanın en büyük yeşil mercimek ihracatçısı olan ülkemizin Kanada ve ABD'nin üretimlerini artırması ve verim yüksekliğine paralel olarak düşük maliyetli ürünlerle dünya piyasalarına girmeleri neticesinde, ülkemiz dünya piyasalarındaki üstünlüğünü kaybetmiş ve bir ithalatçı ülke konumuna gelmiştir. 2006 yılı ithalatımız yeşil mercimek ithalatımız 7,8 milyon Dolar, 2007 yılı ithalatımız 11,6 milyon dolar, 2008 yılı ithalatımız 21,3 milyon dolar ve 2009 yılı ithalatımız ise 16,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

DÜNYA BAKLİYAT ÜRETİM VE TİCARETİ

Üretim

Bakliyat üretimi dünya geneline yayılmış olmakla beraber, ülkeler genel olarak bir veya iki tür bakliyat ürünü üzerinde ihtisaslaşmışlardır. Kuru fasulye üretimi Asya ve Amerika ülkelerinde, nohut üretimi Asya, Afrika ve Amerika ülkelerinde, bakla üretimi Asya, Afrika ve Avrupa ülkelerinde, mercimek üretimi Amerika ve Asya ülkelerinde, börülce üretimi Afrika ülkelerinde, bezelye üretimi ise Avrupa ve Amerika ülkelerinde yoğunluk kazanmıştır.

2008 yılı verilerine göre dünya toplam bakliyat üretimi 60 milyon tonun üzerindedir. Dünyada en fazla yetiştirilen bakliyat türü kuru fasulye olup, kuru fasulyenin dünya üretimi 20 milyon tonun üzerindedir. Kuru fasulyeyi 9,8 milyon ton ile bezelye, 8,8 milyon ton ile nohut, 5,4 milyon ton ile börülce, 3,7 milyon ton ile bakla ve 3,5 milyon ton ile mercimek takip etmektedir. Ülkeler itibarıyla dünya bakliyat üretiminde yaklaşık %25'lik payı ile Hindistan ilk sırayı almakta bu ülkeyi ise Kanada, Çin Halk Cumhuriyeti, Brezilya ve Nijerya takip etmektedir. Türkiye'nin dünya bakliyat üretimindeki yeri ise yıllara göre 8-10.'luk arasında değişmektedir.

Tablo 8 :Dünya Ürünler İtibariyle Toplam Bakliyat Üretimi (1000 Ton)

ÜRÜNLER	YILLAR					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kuru fasulye ve börülce	20992	18234	18549	20476	20092	20395
Börülce	4183	4061	4694	5046	4876	5389
Bakla	4551	4338	4343	24552	3721	3681
Nohut	7024	8287	8373	8240	9730	8780
Mercimek	3012	3649	4139	3455	3299	3543
Bezelye	10560	12340	11336	10563	9032	9828
Diğer bakliyat (hayvansal baklagiller dahil)	9935	9900	9630	6175	8347	9313
TOPLAM	59268	60674	60701	60194	59097	60929

Ticaret

Uluslararası Ticaret Merkezinin 2008 yılı verilerine göre, dünya bakliyat ihracatı 6 930 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Yemeklik tane baklagillerin dünya ihracatı 2 849 milyon Dolar ile kuru fasulyenin en yüksek ihracat değerine sahip olan ürün olduğu ve kuru fasulyeyi 1 414 milyon Dolarlık değeriyle bezelyenin takip ettiği görülmektedir. Bezelyeden sonra en yüksek ihracat değerine sahip ürünler mercimek, nohut ve bakla şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 9: Dünya Toplam Bakliyat İhracatı (Değer: 1000\$)

HS Numarası	ÜRÜNLER	2005	2006	2007	2008
71310	Bezelye	794483	878747	1143672	1419094
71320	Nohut	459173	575833	577061	680995
71331	Fasulye (V.Mungo(L)Hap.,V.Rad.,Wilc Türü	187891	373826	532588	602807
71332	Fasulye Küçük kırmızı(Adzuki)	95152	59651	101286	78894
71333	Fasulye- Adi fasulye/beyaz fasulye	674061	736676	1079053	1600785
71339	Fasulye- Diğer	318931	501230	442085	566077
71340	Mercimek	650119	689594	901652	1287230
71350	Bakla	128784	184175	227174	298364
71390	Diğer kuru bakliyatlar	347080	271374	255294	395831
	TOPLAM	3655674	4271106	5259865	6930077

Kaynak: ITC calculations based on COMTRADE statistics

Dünya bakliyat ithalatı 2008 yılında 7 127 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya ihracatında olduğu gibi dünya ithalatına konu olan en önemli ürün kuru fasulye olup bu ürünü yine bezelye takip etmektedir.

Tablo10: Dünya Toplam Bakliyat İthalatı (Miktar: Ton, Değer: 1000\$)

HS Numarası	ÜRÜNLER	2005	2006	2007	2008
71310	Bezelye	940862	1010179	1292205	1637166
71320	Nohut	475214	511155	669917	697188
71331	Fasulye (V.Mungo(L)Hap.,V.Rad.,Wilc Türü	191372	375641	548033	540203
71332	Fasulye Küçük kırmızı(Adzuki)	75070	63438	77051	93428
71333	Fasulye- Adi fasulye/beyaz fasulye	792887	870179	1148488	1697221
71339	Fasulye- Diğer	289731	400094	382761	404897
71340	Mercimek	609474	649828	882165	1283502
71350	Bakla	151444	186777	215937	328941
71390	Diğer kuru bakliyatlar	332866	290822	337276	444077
	TOPLAM	3858920	4358113	5553833	7126623

Kaynak: ITC calculations based on COMTRADE statistics

Dünya bakliyat üretiminin %80-85'i iç piyasalarda tüketilmekte, %10-15'lik kısım ise uluslararası ticarete konu olmaktadır. Dünya bakliyat ihracatında en önemli ülke Kanada'dır. Özellikle 1990'lı yıllardan sonra bakliyat üretimini önemli ölçüde artıran Kanada üretim artışına paralel olarak önemli bir ihracatçı olmuştur. 2008 yılı verilerine göre Kanada'nın dünya ihracatındaki payı %26,6'dır. Kanada'dan sonra Çin ikinci büyük ihracatçı olup, bu ülkeleri sırasıyla Burma, ABD, Avustralya, Arjantin, Fransa ve Türkiye takip etmektedir. 2008 yılı dünya ihracatında 8. sırada yer alan Türkiye'nin payı % 2,7'dir. Ülkemiz dünya ihracatında özellikle nohut ve kırmızı mercimek ihracatıyla rol oynamaktadır. Daha önceki yıllarda dünya ihracatında ilk beş ülke arasında yer alan ülkemiz havalının kurak geçmesi nedeniyle bakliyat üretiminde görülen azalmanın bir sonucu olarak 2008 yılında 8. sıraya gerilemiştir.

Tablo 11: Ülkeler İtibariyle Dünya Toplam Bakliyat İhracatı

ÜLKELER	Değer (1000ABD \$)	Miktar (Ton)	Ortalama İhraç Fiyatı (Ton)	2004-2008 Dönemi İhracat Değerinin Yıllık Değişimi (%)	2004-2008 Dönemi İhracat Miktarının Yıllık Değişimi (%)
DÜNYA TOPLAMI	6930016	10218050	678	21	3
Kanada	1844061	3130698	589	29	7
Çin H. Cum.	825579	1031187	801	24	5
Myanmar	724470	1210005	599	33	11
ABD	699342	1142028	612	23	17
Avustralya	360323	608127	593	14	-5
Arjantin	290767	272610	1067	37	13
Fransa	232279	488700	475	8	-10
Türkiye	186549	165154	1130	4	-12
Meksika	147400	133076	1108	13	6
Etyopya	116997	178516	655	45	18
İngiltere	114428	232657	492	2	-16
Mısır	112706	139198	810		
Hindistan	101417	112046	905	-5	-19
BAE	90065	118482	760	54	26
Belçika	83320	128923	646	31	24
Hollanda	81119	48707	1665	10	1
Tanzanya	77230	127020	608	35	24
Kolombiya	66962	51529	1300	122	96
Nikaragua	66882	48042	1392	32	19
Tayland	45065	56127	803	35	21
Bolivya	42618	35366	1205	50	11
Peru	39383	43055	915	27	17
Ukrayna	34464	77593	444	6	-23
İspanya	32649	22787	1433	17	-4
Nepal	29680	20270	1464	10	
Kyrgyzstan	28532	32887	868	44	17
Russian Federation	26486	73663	360	12	-15

Kaynak: ITC calculations based on COMTRADE statistics

2008 yılı verilerine göre Hindistan en büyük ithalatçı ülke olup, dünya ithalatının %20,4'ünü gerçekleştirmiştir. Havalının kurak geçmesi nedeniyle bakliyat üretimimizin önemli ölçüde azalması neticesinde ülkemiz 2008 yılında önemli miktarda bakliyat ithal ederek dünya ithalatında ikinci sıraya yerleşmiştir. 2008 yılında ülkemizin dünya

ithalatındaki payı %4,7 olmuştur. Dünya bakliyat ithalatında ülkemizi Mısır, ABD, Brezilya ve İtalya takip etmektedir.

Tablo 12: Ülkeler İtibariyle Dünya Toplam Bakliyat İthalatı

ÜLKELER	Değer (1000ABD \$)	Miktar (Ton)	Ortalama İthal Fiyatı (Ton)	2004-2008 Dönemi İthalat Değerinin Yıllık Değişimi (%)	2004-2008 Dönemi İthalat Miktarının Yıllık Değişimi (%)
DÜNYA TOPLAMI	7126870	11445360	623	21	3
Hindistan	1459456	2623219	556	36	15
Türkiye	332831	272995	1219	91	52
Mısır	294451	1989662	148	25	14
ABD	286320	311633	919	15	5
Brezilya	251726	264113	953	50	19
İtalya	246132	275747	893	9	-12
İngiltere	240914	276645	871	25	12
BAE	239922	315989	759	60	30
İspanya	229657	218243	1052	-9	-36
Pakistan	196826	305590	644	20	-1
Çin H. Cum.	163480	350429	467	46	31
Sri Lanka	158529	167561	946	35	3
Cezayir	154502	170176	908	21	5
Japonya	145583	143602	1014	6	-2
Meksika	132462	142875	927	19	7
Fransa	122659	116023	1057	16	5
Küba	108864	231934	469	13	1
Bangladeş	105104	232300	452	3	2
Belçika	102297	155319	659	-1	-23
Suudi Arabistan	99195	158117	627	27	10
Venezuela	87722	84592	1037	19	3
İran	83232	97458	854	232	191
Hollanda	79085	101659	778	1	-22
Kanada	78853	95026	830	18	4
'Germany	78142	87378	894	10	-6

Kaynak: ITC calculations based on COMTRADE statistics